

Seat No. : _____

NH2-115

December-2015

B.A., Sem.-III

CC-202 : Sanskrit

आचार्य मम्मटस्यः काव्यप्रकाशः

(उल्लास :- 1, 10)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : જમણી બાજુના અંકો ગુણ દર્શાવે છે.

Instruction : Figures to the right side indicate marks.

1. (A) મમ્મટના મતે બ્રહ્માની સૃષ્ટિની ચર્ચા કરો. 8
Discuss on “ब्रह्मणाः सृष्टि” according to Mammata.
अथवा/OR
કાવ્યપ્રકાશમાં નિરૂપિત કાવ્યના પ્રયોજનો યશપ્રાપ્તિ અને વ્યવહારજ્ઞાન ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
Explain with examples यशप्राप्ति and व्यवहारज्ञान as the aims of poetry as per Kāvyaṣṭakāsh.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સસંદર્ભ સમજાવો : 6
Explain with reference to context any **two** of the following :
(1) एतद्विलक्षणा तु कविवाङ्मनितः ।
(2) श्रीहर्षादेर्बाणादीनामिव धनम् ।
(3) आदित्यादेर्मयूरादीनामिवानर्थनिवारणम् ।
(4) रामादिवद्वर्तितव्यं न रावणादिवदिति ।
2. (A) “તદદોષો શબ્દાર્થો સગુણો અનલકૃતી પુનઃકવાપિ” – સમજાવો. 10
“તદદોષો શબ્દાર્થો સગુણો અનલકૃતી પુનઃકવાપિ” – Explain.
अथवा/OR
“उत्तमकाव्य” અને “मध्यमकाव्य”ની ઉદાહરણ સાથે ચર્ચા કરો.
Discuss the “उत्तमकाव्य” and “मध्यमकाव्य” of poetry with examples.
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક સસંદર્ભ સમજાવો : 4
Explain with reference to context any **one** of the following :
(1) इति त्रयः समुदिताः न तु व्यस्ताः तस्य काव्यस्योद्भवे निर्माणे समुल्लासे च हेतुः न तु हेतवः ।
(2) शब्दचित्रं वाच्यचित्रमव्यङ्ग्यं त्ववरं स्मृतम् ।

3. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે અલંકારો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો : 10
 Explain with illustration any **two** figures of speech from the following :
 (1) ઉત્પ્રેક્ષા
 (2) અનન્વય:
 (3) રૂપકમ્
 (4) શ્લેષ:
- (B) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક અલંકારની સવિવરણ ઓળખ આપો : 4
 Identify any **one** from the following figure of speech with detail information :
 (1) लब्ध्वा तव बाहुस्पर्श यस्याः स कोऽप्युल्लासः ।
 जयलक्ष्मीस्तव विरहे न खलूज्जला दुर्बला न सा ॥
 (2) क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्पविषया मतिः ।
 तितीषुर्दुस्तरं मोहादुदुपेनास्मि सागरम् ॥
4. કાવ્યપ્રકાશના સર્જક મમ્મટના જીવન અને સમયની ચર્ચા કરો : 14
 Discuss Kāvyaaprakāsh's author of Mammat's life and time.
અથવા/OR
 આચાર્ય મમ્મટની વિદ્વત્તા વર્ણવો.
 Elaborate the scholarship of Mammat.
5. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : 8
 Answer in brief of the following :
 (1) મમ્મટના ભાઈઓના નામ આપો. (કૈયટ, ઉવટ, જૈયટ)
 (2) કાવ્યનો ઉપદેશ કોના જેવો હોય છે ? (પત્ની જેવો, શત્રુ જેવો)
 (3) ગ્રન્થારંભે મમ્મટ કયા દેવની સ્તુતિ કરે છે ? (સરસ્વતી, ભારતી દેવી)
 (4) કાવ્યપ્રકાશના કેટલા ઉલ્લાસ છે ? (8, 10)
 (5) એક જ વાક્યમાં શબ્દો અનેક અર્થ આપે ત્યારે કયો અલંકાર પ્રયોજાય છે ? (નિદર્શના, શ્લેષ)
 (6) અયમૈન્દ્રીમુખં પશ્ય રક્તશ્ચુમ્બતિ ચન્દ્રમાઃ । ઉદાહરણમાં કયો અલંકાર છે ? (સમાસોક્તિ, રૂપક)
 (7) કવિની સૃષ્ટિમાં કેટલા રસ છે ? (9, 6)
 (8) ઉપમેય અને ઉપમાન વચ્ચે અભેદ હોય ત્યારે કયો અલંકાર થાય ? (રૂપક, ઉત્પ્રેક્ષા)
- (B) નીચેના શબ્દોમાં જોડકાં જોડો : 6
 Match the following columns :
 (1) सरस्वती – अवरकाव्य
 (2) कविसृष्टिः – यशप्राप्तिः
 (3) कालिदासः – भारती
 (4) अर्थप्राप्ति – शब्दार्थौ
 (5) मध्यमकाव्य – गुणीभूतव्यंग्यकाव्य
 (6) काव्यम् – कविपक्षे